

Türkiye Bilgisayar Mühendisleri ve Programcıları Derneği

E-Devlet Projesi Çalışma Raporu

İçindekiler

<i>Önsöz</i>	3
<i>E-Devlet Nedir?</i>	4
<i>Neden E-Devlet?</i>	5
<i>Dünya 'da E-Devlet Uygulamaları</i>	6
<i>Türkiye 'de E-Devlet</i>	9
<i>Bize göre en önemli E-Devlet projeleri</i>	13
<i>Kapanış</i>	16

Önsöz

TBMPD derneği olarak bizler, devletimizin e-devlet olma yolundaki çalışmalarını yakından takip etmekte ve her türlü know-how desteğimizi paylaşmaktayız.

Üyelerimizde katılımıyla yaptığımız araştırmalarda, e-devlet çalışmalarının çok dağıtıldığını dolayısıyla stratejik olarak hem en az maliyete hem de en çabuk fayda sağlayacağımız projeleri tesbit etmemiz gerektiğini ve devletimizde bu projelere öncelik vermesi gerektiğini düşündük.

Bu bağlamda, sorduğumuz 3 soruya alınan cevaplardan yapılan derleme sonucunda sizlerle paylaşacağımız rapor çıktı.

Bizler, Türkiye'nin Bilgisayar Mühendisleri ve Programcılar olarak kendimize şu soruları sorduk:

En önemli e-devlet projesi nedir?

Yapılacak olan proje nasıl finanse edilebilir?

Projenin yatırım dönüşü ne kadar sürecektir? (Getiri=Gider*Katsayı) (1 Koy 1000 al)

Türkiye'nin ekonomik durumu ortadır. Dolayısıyla devletimiz, en az yatırımla en çok geri dönüşüm sağlayan projelere ödenek sağlamalı, burdan gelecek getiriler ile de diğer e- projelere yatırım sağlamalıdır.

Böylece, belki senede 2 Milyar \$'lık bir yatırımla devletimiz e-dönüşümünü tamamlayamaz. Ama, bu yöntemle tamamlamaması için herhangi bir yöntem gözükmemektedir.

Bürokrasinin ağı işleyen çarklarını hızlandırmak, yatırımcıya kucak açmak, 5 gün 8:30-17:30 mantığından 7 gün 24 saat işleyen devlet kapısını hizmet kapısına dönüştürmek, Avruğa Birliği ve diğer gelişmiş ülkelerin ekonomik refahlığı ve zenginliğine ülkemizi çıkartmak bizlere, Yüce Önder Atatürk'ün ve köklerimizden vermiş olduğu bir ödevdir.

Bu çalışmayı sizlerle paylaşmaktan gurur duyuyor, Türkiye'nin geleceği için faydalı olmasını diliyoruz...

E-Devlet Nedir?

Kamu hizmetlerinin halka, vatandaşlara, çalışanlara ve iş ortaklarına bilgi teknolojilerini kullanarak ulaşmalarını ve bundan yararlanmalarını sağlayan organizasyondur.

Teknolojik gelişmelerin hayatımızdaki etkilerinin oldukça farkedilebilir olduğu günümüzde değişen ihtiyaçlara değişen çözüm yolları sunulmaya başlandı. Bu değişimin, devlet elinden gerçekleşen kamu hizmeti ve servislere yansması ise e-devlet kavramının doğmasını sağladı.

Bilgi çağı ve dijital ekonominin etkilerinin gelecekte devletin işleyişinde de birtakım değişimlere yol açması kaçınılmaz bir gerçektir. Alışverişini, banka işlemlerini ve haberleşme ihtiyacını internet üzerinden gerçekleştirmekte olan insanlar devlet hizmetlerini de aynı yol ile alma istekleri ile bu konudaki talebi oluşturmuşlardır. Çünkü, internet sayesinde iş dünyasının ne kadar elverişli ve ulaşılması kolay bir ortam haline geldiği görülmüş ve aynı kullanım rahatlığı devlet servislerinden de beklenir hale gelmiştir.

İnternet üzerinden çalışan her kurumda olduğu gibi devletin de hizmetlerinden yararlanacak olan bir müşteri topluluğu olacaktır. E-devlet kavramının merkezinde de gücün bu toplulukta yani halkta olması vardır. Bu topluluk, internet teknolojisinin kullanıcılarına sağladığı rahatlık sayesinde istedikleri an, diledikleri noktadan devlet tarafından sağlanan bilgiye ve servise ulaşabileceklerdir. Bu sayede, e-devlet kendisi ile bağlantı kurmakta olan kişi ve kurumları biraraya getirerek entegre ederken merkeziyetçi olmayan bir işleyiş yapısına sahip olacaktır.

Bu yapı, bir devlet portalinin kurulmasıyla oluşturulabilir. Bu portal, kurumların internetteki ana sayfası şeklinde işleyerek ve her tür kamu hizmetinin online yapılacağı sitelere bağlantılar içerecektir. Bu portalde yer alacak olan hizmet kataloğundan, tek "tıkla" yapılacak olan seçimle her tür işlem zahmetsizce halledilebilecektir. Bu hizmetten yararlanabilmek için kullanıcıların hangi bölümünün ne ile sorumlu olduklarını bilmelerine, bir bölümden diğerine gitmelerine gerek kalmayacak, sadece gerçekleştirmek istedikleri işlemi işaretlemeleri yeterli olacaktır.

E-Devlet kavramı gerçek anlamda vatandaş-devlet bağlantısını kuran sade bir web sitesinden çok daha ileride olup politik ve sosyal gücün büyük bir devrim geçirerek tam anlamıyla online olarak yapılmasıdır. Bu sistem yalnızca yeni teknolojiyi kullanarak servis sağlamaktan çok devlet ile vatandaş ilişkisini yeni bir düzeye taşımaktadır.

Neden E-Devlet?

Harcamalarda tasarruf sağlanması: Her yıl devlet üzerinde yük oluşturan harcamalar, e-devlet sisteminin benimsenmesiyle beraber çok büyük oranda düşürülebilecektir. Türkiye'deki e-devlet uygulamasına örnek olan Emekli Sandığı Sağlık Projesi kapsamında günde 2 trilyonu bulan işlem gerçekleştirilirken sağlanan tasarruf ise yaklaşık %35 civarındadır.

Kağıt işlemlerinin kontrol altına alınması: Klasik anlamda devlet eliyle yapılan her tür işlem; oy verme, sağlık, vergi, belediye hizmetleri, nüfus ve gümrük işlemleri, kağıtlarla gerçekleştirilmektedir. E-devlet anlayışının yerleşmeye başlamasıyla beraber bu durum değişerek altından kalkılamaz bir hale gelen bu dökümanlar elektronik ortama aktarılacak ve her tür analize imkan tanıyacaktır. Bu sayede vatandaşlar hakkındaki bilgiye kısa sürede ulaşılabilecek ve veriler, bilgiye dönüştürülebilecektir. Bu durum aynı zamanda etkin bir arşivleme sisteminin oluşturulmasını ve tozlu raflarda çürümekte olan bilgilerin kümülatif olarak saklanmasını sağlayacaktır.

Şeffaflık: Her tür bilgiye internet ortamında ulaşılabilmesi "şeffaf devlet" anlayışını da beraberinde getirecek ve devlet-vatandaş ilişkilerini farklı bir boyuta taşıyarak " halk için varolan devlet" kavramının yerleşmesini sağlayacaktır. Vatandaşlar, önemli olduğunu bildikleri devlet verilerine ulaşabilecekler ve bunun kolaylığının farkına varacaklardır. Bu sayede de seslerini çok daha kolay duyurabileceklerdir.

Hizmet Kalitesi: İnternet ortamından gerçekleştirilmeye başlanacak olan servisler hizmet anlayışının belli bir kalite seviyesinde ve standartlaştırılmış olarak vatandaşlara ulaşmasını sağlayacaktır. İnsanlar arasındaki uzaklık kavramı yokedilerek, isteyen herkese hizmetten eşit olarak yararlanma imkanı verilecek, kamu kurumlarındaki rüşvet sorunu ortadan kalkacaktır. Kamu çalışanları açısından da bu değişim gün içerisindeki iş yükünün azalması ve başka alanlarda hizmet sunulabilmesi imkanını doğuracaktır.

7 gün 24 saat: Artan hizmet kalitesinin yanısıra devlet, vatandaşlara "bir tık" kadar yakın olacak ve 7 gün 24 saat hizmete açık olacaktır. Bu durum kamu hizmetlerindeki işlemlerden şikayeti olanlar için köklü bir değişim olacak, devlet elinden gerçekleşmekte olan her tür işleme karşı güven ortamının doğmasını sağlayacaktır. İnsanlar, bilgi teknolojisinin devlet tarafından azami düzeyde etkili ve yararlı kullanıldığı gerçeğinden yararlanacaklardır.

Katılımın Artırılması: Yukarıda sayılan değişimlerin doğal bir sonucu da, devlet hizmetlerinden yararlanmak isteyen vatandaş sayısında oluşacak olan artıştır. Çünkü temeldeki düşünce vatandaşlara ne kadar çok hak tanınırsa o kadar etkileşimli bir devlet yaratılabileceğidir. Her tür devlet hizmetine ana bir sayfadan ulaşılabilir olması, masa masa dolaşmadan işlerin halledilebilmesi son yıllarda hemen her ülkede azalmakta olduğu gözlenen devlete karşı güven ve demokratik işleyişe katılım oranını yeniden yükseliş aşamasına getirecektir. E-devlet, vatandaşlarını büyük bir sosyal grubun parçası olarak değil, ayrı bütünler olarak görmeyi esas kabul eden bir organizasyondur. Bu anlamda, yeni bir toplum anlayışının ve vatandaş gücünün de sembolüdür.

Kolay, hızlı ve rahat erişim imkanı: İnternet teknolojisinin kamu hizmetlerini sağlamada kullanılmaya başlamasıyla beraber "devlet kapısı" sadece bir "devlet portal" ine dönüşecektir. Yeni teknoloji, isteyen herkesin günün her saatinde dünyanın her yerinden bilgiye ulaşımını sağlayacak ve en hızlı şekilde işlemleri gerçekleştirecektir. Bu rahatlıktan herkesin yararlanabilecek olması da aynı zamanda yeni bir eşitlik kavramını doğuracak ve ülkenin her köşesine aynı kalitede servisi götürmekte zorlanan devletler için tam bir çözüm getirecektir.

Dünyada E-Devlet Uygulamaları

Singapur : Singapur, yüksek teknolojiye sahip ve bu teknolojiyi kullanmayı da oldukça iyi bilen bir devlettir. E-devlet kavramını başarıyla hayata geçiren ve işleyişi ile Amerika başta olmak üzere birçok ülkeyi geride bırakan Singapur'da amaç her tür kamu işlemini bürokrasiyi ortadan kaldırarak internet üzerinden gerçekleştirmektir. www.ecitizen.gov.sg adresinde toplanmış e-devlet işlemlerine bakıldığında göze çarpan ilk şey, bakanlık isimlerinin yerine yaşam evreleri sırasında kullanıcıların yaşam tecrübelerine göre yapılmış olan düzenlemedir. Sağlık, iş, adalet, güven, konut, eğitim ve savunmaya kadar pek çok konu doğumdan ölüme kadar kronolojik bir şekilde sıralanmıştır. Doğum kayıtlarını tutmaktan emeklilik formu doldurmaya, yabancılara çalışma izni verilmesinden medya mensupları için akreditasyona kadar pek çok hizmetin verildiği sitede online vergi yatırma oranı %40 ile dünya çapında en iyilerden biridir. Singapur'u diğer e-devlet uygulamalarından daha ileriye götüren etkenler şöyle sıralanabilir:

- *Hükümet tarafından tasarlanan ve özel sektör idaresinde çalışan Singapur-One adlı iletişim ağı sayesinde hemen hemen tüm konutların yüksek hız ve teknoloji ile internet bağlantısı sağlanmıştır.*

- *E-devlet projesi için hükümet tarafından geniş bir bütçe ayrılmıştır. (Projenin gelişimi ve yaygınlaştırılması için ayrılan bütçe: 855 milyon Singapur doları).*

- *Talep oluşumunu beklemektense talebi oluşturmaya yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Okullarda internet eğitiminin öne çıkarılmaya çalışılması, yaşlılara, işsizlere ve özürülülere bedava internet eğitimi verilmesi, yaklaşık 30.000 konuta bedava internet erişimi olan bilgisayarların dağıtılması, 5 yaşın üzerindeki her vatandaşa bedava elektronik posta adreslerinin verilmesi bu amaçla yapılan çalışmaların örneklerini oluşturmaktadır.*

- *Tüm bunların yanısıra, Singapur'un bir şehir-devlet olması, nüfusunun yalnızca 3.8 milyon olması ve elektronik ortamdaki düzenlemelerin tek bir ofisten yönetilebilmesi gelişimi hızlandıran faktörler arasındadır.*

Genel olarak bakıldığında, Singapur yeni ekonomi yarışında geri kalmak istemediğini açıkça belli etmekte ve e-devlet çalışmalarının yanısıra elektronik ticaret uygulamalarına da hız vermeye çalışmaktadır. Ülkenin içinde bulunduğu insan gücü sıkıntısı ise yeni teknolojinin olabildiğince hızlı yayılımı sayesinde bir sorun olmaktan çıkarılmaktadır.

Ülkede şu anda 132 olan online hizmet veren kamu kuruluşu sayısının gelecek yıl ikiye katlanması planlanmıştır. Singapur Başbakan Yardımcısı Tony Tan' in de belirttiği gibi Singapurlular her geçen gün daha fazla devlet işleminin internet üzerinden gerçekleşmesini istemektedir.

İngiltere : E-devlet uygulamasının başı çektiği ülkelerden biri de İngiltere'dir. Ülkede 2005 yılı sonuna kadar tüm devlet hizmetlerinin internet ortamında gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. Bunun yanısıra diğer hedefler ise devlet hakkındaki bilginin halka duyurulması, vatandaşların her tür hizmete tek bir giriş kapısından ulaşabilmeleri ve bunu kullanımı kolay ve ucuz bir yoldan gerçekleştirebilmektir. 1994 yılının Ağustos ayında www.open.gov.uk adresinden halka açılan servis, aynı yılın sonunda 35,000 kullanıcıya ulaşmış, bu rakam 1999 Ağustos'una gelindiğinde ise haftada 14 milyon kişiye kadar çıkmıştır. Sağlık, turizm, tüketici koruma konularında online tavsiye veren sitede verilen diğer hizmetler alfabetik sıra ile düzenlenmiştir. Son zamanlarda hizmete sokulması planlanan "Adres Değişikliği" servisi kullanıcıların tek işlem ile adres değişikliklerinden devlet kurumlarının haberdar olmasını sağlamaktadır. Ayrıca önemli tarihler, taşıt vergisi ödemesi gibi, kullanıcılara hatırlatılmaktadır.

Ülkede web sitesinin yanısıra internet erişimi olmayan vatandaşların telefonları ile ulaşarak devlet hizmetleri hakkında bilgi alıp yönlendirilecekleri çağrı merkezleri ve dijital televizyon halka ulaşmada alternatif olarak belirlenmiş yöntemlerdir. Devletin elektronik ortamda halka vereceği servisleri geliştirebilmesi ve işleyişte çıkabilecek sorunları ortadan kaldırmak amacıyla ülke, anayasasındaki değişiklik sürecini 2000 Mayıs ayında kabul edilen "Elektronik İletişim Kanunu" ile başlatmıştır. Hükümet tarafından bu sürecin iki yıl içinde tamamlanması planlanmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri : Amerika'da eyalet ve federal yönetim düzeyinde e-devlet uygulamasını erken benimseyen ülkeler arasındadır. Ülke, hedef olarak 2003 yılının sonuna kadar devlet servislerinin online gerçekleştirilmesi ve vatandaşların elektronik olarak doldurdıkları formları yine internet ortamını kullanarak gerekli mercilere teslim edebilmelerini belirlemiştir. Yapılan açıklamalara göre 2000 yılı sonu itibari ile toplam 40 milyon Amerikalı elektronik olarak devlet ile iletişim kurmuştur. Ülkede olabildiğince çok insana ulaşabilme amacı nüfusu belli gruplara ayırarak, mümkün olduğunca kişiye özel servis sağlayarak gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır.

"Access America" ismini alan elektronik devlet programı kapsamında bu anlamda "Access America for Students", "Access America for Seniors" gibi sitelerin kurulması kararlaştırılmıştır. Şu anda www.firstgov.gov adresinden hizmet veren portal ise başkan Clinton tarafından Haziran 2000 tarihli program sonunda üç ay gibi bir zamanda hazırlanmıştır. Bu portal, kullanıcılara 27 milyon döküman içerisinde saniyenin dörtte biri gibi çok kısa bir zamanda arama yapma imkanı vermektedir. Ayrıca 500'ün üzerinde kamu kurumunun formları da internete aktarılmış durumda.dır.

Devletin bu konudaki çabalarının yanısıra özel sektör de vatandaşların devlet hizmetlerine internet üzerinden ulaşabilmeleri amacıyla siteler kurmuştur. Bunlardan www.ez.gov.com adresinde eyalet yönetimlerinden verilen servisler biraraya toplanmıştır, www.link2.gov.com adresinden ise devlet hakkında bilgi almak ve servislerden yararlanmak mümkün hale getirilmiştir. İnternet erişiminin %50'nin üzerinde olduğu, teknolojiyi çok yakından takip eden ülkede e-devlet servislerinin talep ile beraber hızla artması kaçınılmaz bir sonuçtur. Kullanıcıların memnuniyetini ölçmeye yönelik yapılan araştırma sonuçlarına göre işlemlerini elektronik ortamda gerçekleştirebilen vatandaşlar hizmeti klasik yoldan kağıt işlemleri ile alan vatandaşlara oranla çok daha fazla memnundur.

Diğer Ülkeler : Dünyada dijital altyapıya en çok önem veren ülkelerin başında Güney Asya ülkeleri gelmektedir. Bunlardan **Malezya**'da 20 milyar dolarlık ve 20 yıllık bir projeye "Multimedya Süper Koridoru" yaratılması hedeflenmektedir. Amaçlanan şey ise tüm dünyadan gelecek olan yüksek teknoloji firmalarını ülkeye çekebilmektir.

Hong Kong'da bütçesinden ayırdığı 1.7 milyar dolar ile yeni bir bilişim bölgesi oluşturmayı hedeflemektedir. Ülkenin bu konudaki tek sorununu ise projeyi hayata geçirecek olan insan gücü eksikliği teşkil etmektedir.

Fransa, ileri bilgi toplumu niteliği kazanmak isteyen ülkelere Avrupa'dan bir örnektir. Yıllardır evlerindeki Minitel sistemi ile internet benzeri hizmetlere ulaşmakta olan Fransız halkı, devlet tarafından büyük destek gören e-devlet projeleri sayesinde teknolojiyi yakından takip edebilmektedir. 1998 yılı başında Maliye Bakanlığı tarafından yayınlanan Elektronik Ticaret Raporu'nda bu konuda vurgulanan kararlılık "Devletin Modernizasyonu" adı ile başlatılan program çerçevesinde devam ettirilmektedir.

Yeni Zelanda hükümeti ise 2005 yılı sonuna kadar yaşamı kökten değiştirecek yenilikleri hedeflemektedir. Bu çerçevede Yeni Zelandalılar devlet hakkında her tür bilgiye online ulaşım, tüm formları internet üzerinden doldurabileceklerdir. Sağlık alanında kurulacak olan İtranet bağlantısı görevli sağlık personelinin kişiler hakkındaki hastalık kayıtlarına ulaşabilmelerini sağlayacaktır. Adres değişikliklerini bürokrasiye takılarak saatler boyu uğraşarak gerekli makamlara bildirebilen vatandaşlar birkaç tıkta işlerini halledebileceklerdir. Teknolojiyi geliştirmeye ve yaymaya yönelik her tür yasal düzenleme gerçekleştirilecektir.

Kanada hükümeti gelecek 3 yıl içinde elektronik ticaretten sağlanacak olan geliri %100 artırmayı hedeflemektedir. PC, Dijital televizyon, kiosk, telefon aracılığı ile kişilere, firmalara ve tüm partilere devlet hakkında istenen bilgi güvenli şekilde sağlanacak, 2004 yılı sonuna kadar devlet, vatandaşları ile en fazla iletişim içinde olan ülke olma yolunda ilerleyecektir.

Avrupa Birliği : Federal bir devlet yönetimine sahip olma hedefindeki Avrupa Birliği, isteyen herkesin ulaşım Avrupa Birliği kuruluşları hakkında bilgi alabilecekleri sitesini www.europe.eu.int adresinde 1995 yılı Şubat ayında hizmete sokmuştur. Kuruluş amacıyla Brüksel'de toplanacak olan G7 zirvesini tanıtmak olan site, zaman içinde daha geniş bir alanda hizmet vermeye başlamıştır. Avrupa adını alan portal şu anda sadece bilgi akışını sağlamaktadır. "ABC, Haberler, Kurumlar ve Politika" olarak ayrılmış olan dört başlıkta toplanan konular ücretsiz olarak erişime sunulmuş durumdadır.

Toplam bir buçuk milyon dökümanın incelemeye açıldığı portal her gün güncellenmektedir. İnteraktiflik açısından şu anda elektronik posta kutusu, chat imkanı (özel chat günleri portalden kullanıcılara duyuruluyor ve ortalama olarak 2-3 saat sürüyor) ve feedback sistemi bulunmaktadır.

Sitede, Avrupa Birliği hakkında her tür bilgi, yapılan anlaşmaların metinleri, resmi gazete ve Avrupa vatandaşlarının temel hak ve özgürlüklerine kadar pek çok konuya yer verilmiştir. Ayrıca üye ülkelerin ve diğer Avrupa ülkelerinin resmi devlet sitelerine linklerin yanında Avrupa Birliği bünyesindeki kuruluşlara da internet üzerinden ulaşım mümkündür.

Portal şu anda 11 dilde hizmet vermektedir. Gelecek için planlanan, Avrupa gençliğinin eğitim planlamalarına yardımcı olmak, daha ucuz internet erişimini sağlamak, e-ticareti güçlendirmek, akıllı kart sistemi ile güvenli erişimi sağlamak, özürülere internet erişim imkanı tanımak ve kağıt işlemlerini elektronik ortama aktarmaktır.

Türkiye’de E-Devlet

Türkiye'deki e-devlet uygulamalarına bakıldığında durumun yukarıdaki örneklerden daha farklı olduğu gözlenmektedir. Üniversiteler ve çeşitli kamu kuruluşları tarafından çeşitli projeler sınırlı sayıda da olsa yürütülmektedir. Kamu alanında bu işten sorumlu olan birim Bilgi İşlem Daire Başkanlığı olup, TBMM Bilgi ve Bilgi Teknolojileri Grubu ise düzenli olarak toplanmaktadır..

Mevcut Projeler:

Emekli Sandığı Sağlık Projesi: Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü'nün sağlık işlemlerinin otomasyona alınması ve harcamalara denetim getirerek kişi bazında takibini sağlamak amacıyla yürüttüğü Sağlık Projesi ülkemizdeki birkaç e-devlet uygulamasından biridir. www.emekli.gov.tr adresinde başlatılan uygulama ile 14 bin eczane, 1700 optik şirketi ve 333 hastanenin Emekli Sandığı ile ilişkili işlemleri kayıt alanına alınmıştır. Proje sonunda bugün uygulamada olan sağlık karneleri yerine akıllı kart uygulaması başlayacaktır. 2001 yılı sonunda ise 2 milyon akıllı kart Emekli Sandığı üyelerine dağıtılacaktır. 1999 yılından bu yana yürütülen projenin toplam 8 milyon dolara malolması beklenmektedir. Kurumda diğer yandan da görüntü işlem projesi yürütülmektedir. Şu ana kadar 8,5 milyon belgeyi sisteme aktaran kurumda arşiv dosyalarının bilgisayar ortamına geçirilmesi için gerekli çalışmalar yapılmaktadır. Bu sistem sayesinde sağlanan tasarruf % 35, yapılan günlük işlem tutarı ise yaklaşık 2 trilyondur.

Gelirler Genel Müdürlüğü Bilgi İşlem Projeleri: Gelirler Genel Müdürlüğü'nde bilgi işlem altyapısının kurulmasına ilk olarak 1985 yılında başlanmıştır. Son yıllarda yürütülmekte olan iki proje ise hizmetin farklı platformlarda sunulmasına yardımcı olmaktadır. Bu projelerden ilki, kısaca **VEDOP** olarak adlandırılan Vergi Daireleri Tam Otomasyonu Projesi'dir. Şu anda bu proje kapsamında 21 ilde 153 vergi dairesi tam otomasyonlu olarak hizmet vermektedir. Yapılan incelemeye göre toplanan vergilerin %80'lik bölümü bu vergi dairelerinden sağlanmaktadır. Yeni sistem sayesinde yapılan tüm işlemler; mükelleflerin beyannamelerinin alınması, tahakkukların verilmesi ve izlenmesi, mükelleflerin borç durumları ve borçlarını ödemeyen mükelleflerin takibi bilgisayar ortamında gerçekleştirilmektedir.

Proje kapsamında vergi toplama yetkisine sahip 25 bankadan 22'si tahsilatlarını manyetik ortamda aktarabilmektedir. Daha önceleri kağıt işlemleri ile gerçekleştirilen bilgi girişi bu sayede hızlı ve hatasız olarak sağlanmaktadır.

Yürütülen diğer proje ise Nakil Vasıtaları Vergi Daireleri Otomasyon Projesi yani kısaca **MOTOP**'tur. 1992 yılından başlayarak 16 ilde bulunan 17 vergi dairesi işlemlerini elektronik ortamda gerçekleştirmektedir. Bu sayede nakil vasıtaları bilgileri ile mükellef bilgileri ve vergi ve trafik para cezaları bilgisayar ortamında izlenebilmektedir. MOTOP projesi kapsamında sağlanan bilgilerle Türkiye'deki taşıtların %65'lik bölümünü kapsayan Türkiye Merkezi Taşıtlar Kütüğü oluşturulmuştur.

Gelirler Genel Müdürlüğü internet üzerinden vereceği hizmetlere ise www.gelirler.gov.tr adresinin 1999 yılı başında hizmete girmesiyle başlamıştır. Sitede, vergi istatistikleri vergi takvimi, beyanname düzenleme klavuzları, vergi mevzuatı, güncel bilgiler ve online kütüphane gibi bölümler bulunmaktadır. Bu siteye 1 Eylül 1999 tarihinde İnternet Vergi Dairesi uygulaması da eklenmiş ve motorlu taşıt sahiplerinin trafik cezaları tahsilat ve borç bilgilerinin yanısıra araç ile ilgili her tür kayıtlı bilgiye ulaşması mümkün kılınmıştır.

Sayfadan verilen bağlantılar aracılığıyla Vakıflar Bankası, Garanti Bankası ve EGS Bank yine internet üzerinden yatırılması gereken vergiyi tahsil edebilmektedir. 1 Eylül 2000 tarihinde ise bu uygulamaya Kurumlar Vergisi mükellefleri de dahil edilmiştir. Kurumsal vergi bilgilerine ulaşmak isteyen mükelleflerin bu hizmetten yararlanabilmek için öncelikle bağlı oldukları vergi dairesine vergi kimlik numaraları ve bir dilekçe ile başvurmaları gerekmektedir. Bundan sonra verilen şifre ile internet üzerinden işlemlerini gerçekleştirebilmektedirler. Toplam 400.000 civarındaki aktif Kurumlar Vergisi mükellefinden yaklaşık 1400'ü bu hizmetten faydalanmaktadır.1

Maliye Bakanlığı Web Tabanlı Saymanlık Otomasyonu Projesi: Elektronik devlet için mali alanda adım atılması ve kamu harcamalarında etkin bir denetim sağlanması amacıyla Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından 3 Mart 1999 tarihinde başlatılan say2000i Web Tabanlı Saymanlık Otomasyonu Projesi, yurt çapında 1668 saymanlığın bir yıl içerisinde otomasyona geçirilmesini kapsamaktadır. Aynı anda ülke çapında 6000 kullanıcıya hizmet vermesi planlanan projenin altyapısı TT-Net üzerinde sanal özel ağ (virtual private network-VPN) kurularak sağlanmaktadır.

Böylece hem Maliye Bakanlığı için özel ve güvenli bir Intranet uygun maliyetlerle oluşturulabilecek, hem de Internet erişim olanakları kontrollü bir şekilde merkez birimleri ve saymanlıklara gerektiği şekilde kullanılabilir. 16 milyon dolar civarında bir bütçe ile gerçekleştirilmesi planlanan projede uygulamaya geçiş aşaması başlamıştır.

Bu kapsamda Temmuz 2001 tarihi itibari ile tüm saymanlıklar say2000i sistemi ile çalışmaya başlayacak, yıl sonuna kadar sürecek olan bu geçiş döneminin ardından ise tüm saymanlıklarda günlük işlerin tamamının bilgisayar ortamında yapılması sağlanacaktır.

Mernis Projesi: İçişleri Bakanlığı'nın 1976 yılından beri süren Mernis isimli projesinin hayata geçirilmesi durumunda herkese bir Vatandaşlık Numarası verilerek işlemler zahmetsizce gerçekleştirilecektir.

Bu projeye 2001 bütçesinden ayrılan rakam 4,2 trilyonu bulmaktadır.2 Bu tür projelerin hayata geçirilememesinin en önemli nedenlerinden biri bütçe sorunudur. Dijital devlet sistemine geçilebilmesi, elektronik altyapının sağlanması ve bir Bilgi Bakanlığı'nın kurulabilmesi için 70 milyar dolar civarında bir bütçeye gereksinim vardır. Devletin şu anda internet ortamındaki varlığına bakıldığında "gov" uzantılarının zamanla fazlaştığı fakat hala bu konuda sıkıntıların yaşandığı gözlenmektedir.

Örneğin; devlet bakanlıkları hariç Türkiye'deki 17 bakanlıktan dokuzunun hala kurumsal bağlantısı bulunmamaktadır. Ayrıca e-posta adresleri bulunabilen milletvekili sayısı sadece 51 yani toplam rakamın onda biridir . Son beş yılda genel bütçe içerisinde %1.5-2 oranında yer bulabilen bilişim yatırımları 2001 yılı içerisinde de ancak bu oranda yer bulabilerek rakamsal oranda geçen yıla oranla %58 artarak 196 trilyon olmuştur. Bu artışın geçtiğimiz yılın %51'lik enflasyon rakamı düşünüldüğünde ne kadar yetersiz olduğu açıkça görülmektedir. Devlet eliyle gerçekleştirilmesi gereken projeler yeni yılda da çok fazla ilerleme kaydedemeyecek ve bilişim alanında yaşanan bütçe sıkıntısı devam edecektir. Bütçe konusu dışında Türkiye'nin e-devlete geçişini sağlamada yaşanılacak muhtemel zorluklar aşağıda sıralanmıştır.

-Altyapı Sorunu : Türk Telekom tarafından altyapı konusunda yeterli yatırım yapılmıyor oluşu ve 2003 yılı sonuna kadar bu yapının rekabete açılmayacak olması internet ullanımı ve kullanıcı sayısını artırmaya yönelik çalışmaların karşısındaki en büyük engeldir.